

РЕПУБЛИКА СРБИЈА – РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ

РАДНИ ДОКУМЕНТ

ISSN 1820 – 0141

Предузетници у Републици Србији, у 2006. години

ИЗДАВАЧ

Републички завод за статистику Србије
Београд, Милана Ракића бр. 5

ЗА ИЗДАВАЧА

Др Драган Вукмировић, директор

Приликом коришћења података објављених у овој публикацији
обавезно је навођење извора.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
311 (497.11)

РАДНИ документ / Република Србија -
Републички завод за статистику = Working
Document / Republic of Serbia – Republic
Statistical Office ; одговара Драган Вукмировић.
- 1965, бр. 1- . - Београд (Милана
Ракића 5) : Републички завод за статистику
Србије, 1965- (Београд : Републички завод
за статистику Србије). - 27 cm

ISSN 1820-0141 = Радни документ -
Република Србија. Републички завод за
статистику

COBISS.SR-ID 59835916

Садржај

Предузетници у Републици Србији у 2006. години	5
Методолошка објашњења	5
(1) Број предузетника	8
(2) Број запослених	10
(3) Остварени промет	12
(4) Бруто додата вредност	14
Закључак	15

Предузетници у Републици Србији у 2006. години

Методолошка објашњења

Уважавајући захтеве све већег броја корисника, а у настојању да свој рад прилагоди међународним препорукама и стандардима, Републички завод за статистику Србије први пут у едицији "Радни документ" објављује изабране макроекономске показатеље за предузетнике. Праћењем су обухваћени предузетници који су пословали у 2006. години, на основу података Пореске управе.

У оквиру међународног пројекта унапређења система националних рачуна и обрачуна БДП-а, Републички завод за статистику и Сектор националних рачуна усвојили су препоруке и позитивна искуства европских статистика који се односе на обрачуна најважнијих макроекономских агрегата за институционални сектор домаћинства чији најважнији део сачињавају предузетници или "неинкорпорисана предузећа".

Српски и европски статистичари се приликом обрачуна макроекономских агрегата за овај сегмент националне привреде суочавају са истоветним проблемима: уситњеност и велика бројност, висока фреквенција гашења и оснивања нових предузетничких радњи, нестабилност у погледу основне делатности и запошљавања итд. И у Европи и у нашој земљи овај облик привређивања представља хронично "жариште" тзв. сиве економије. Ови проблеми делимично су последица саме природе "неинкорпорисаног" бизниса, тј. чињенице да лична имовина предузетника и његова пословна имовина нису раздвојени, но за статистику највећи проблем свакако представљају ограничења административно-правног карактера, пре свега непостојање обавезе вођења двојног књиговодства и састављања детаљних финансијских извештаја који представљају основу за обрачуна макроекономских агрегата за предузећа. У таквој ситуацији, статистичари су принуђени да, полазећи од релативно скромног обима података који предузетници достављају пореским органима, врше процењивање. Процене које смо извршили базирају се на мађарском моделу обрачуна основних елемената система националних рачуна за предузетнике. Овај модел, са своје стране, заснива се на француском искуству статистичког третмана предузетника.

Модел се заснива на претпоставци да су услови и начин пословања предузетника приближно једнаки условима и начину пословања микропредузећа те да се одговарајући показатељи опажени у статистичком третману микропредузећа могу применити (уз одговарајуће корекције) и на предузетнике. У француској статистици готово сви елементи националних рачуна (број запослених, промене у залихама, инвестиције, камате итд.) процењују се на поменути начин, једноставном применом одговарајућих коефицијената утврђених за микропредузећа¹. У нашем случају, олакшавајућа околност је то што, за разлику од других европских земаља, располажемо са одређеним, не малим, бројем финансијских извештаја предузетника (око 20.000). Ови драгоцени подаци су, заједно с подацима о пореској основици и броју запослених код предузетника којима располаже Пореска управа, коришћени као основа за извођење процена. Поред наведеног, у обрачунима су коришћени и показатељи изведени из завршних рачуна микро и малих предузећа који се односе на промет, учешће додате вредности у промету, структуру додате вредности, зараду по запосленом и др. У анализама су као допунски подаци коришћени, иако веома оскудни, подаци из других статистичких истраживања.

Треба истаћи да су извршена одређена унапређења базичног француско-мађарског модела која се огледају првенствено у томе што су коефицијенти за обрачуна утврђени за сваку делатност посебно и при томе за три главна регионална стратума: Београд, централна Србија (без Београда) и Војводина. Насупрот томе, мађарски модел примењује само један, јединствени коефицијент за читав статистички скуп.

¹ *Using Business Accounts to compile National Accounts: The French Experience*, Patrick Augeraud, Institut national de la statistique et des études économiques, France i Jean-Etienne Chapron, United Nations Statistics Division u *Links between business Accounting and National Accounting*, United Nations, New York, 2000.

На крају треба рећи да свака процена као и ова носи са собом већи или мањи степен поузданости, међутим, имајући у виду расположивост података, као и специфичности предузетничких радњи у Србији, резултати представљају најбоље што се у овом тренутку може урадити. Очекујемо да ће се у годинама које су пред нама повећати и обим и квалитет расположивих података, што ће заједно са одређеним побољшањима у методологији довести и до бољих и прецизнијих резултата.

Резултати обраде су дати за: (1) број предузетника, (2) број запослених, (3) остварени промет и (4) бруто додату вредност. Подаци су, са становишта територије, исказани на нивоу Републике Србије (без Косова и Метохије), као и централне Србије и Војводине, а по делатностима – на нивоу сектора и подсектора Класификације делатности:

Сектор А	Пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда
Подсектор АА	Пољопривреда
Подсектор АБ	Шумарство
Подсектор АВ	Водопривреда
Сектор Б	Рибарство
Сектор В	Вађење руда и камена
Подсектор ВА	Вађење енергетских сировина
Подсектор ВБ	Вађење осталих сировина и материјала, осим енергетских
Сектор Г	Прерађивачка индустрија
Подсектор ГА	Производња прехранбених производа, пића и дувана
Подсектор ГБ	Производња текстила и текстилних производа
Подсектор ГВ	Прерада коже и производња предмета од коже
Подсектор ГГ	Прерада дрвета и производи од дрвета
Подсектор ГД	Производња целулозе, папира и производа од папира; издавачка делатност и штампање
Подсектор ГЂ	Производња кокса, деривата нафте и нуклеарног горива
Подсектор ГЕ	Производња хемикалија, хемијских производа и вештачких и синтетичких влакана
Подсектор ГЖ	Производња производа од гуме и производа од пластичних маса
Подсектор ГЗ	Производња производа од осталих неметалних минерала
Подсектор ГИ	Производња основних метала и стандардних металних производа
Подсектор ГЈ	Производња машина и уређаја, на другом месту непоменуто
Подсектор ГК	Производња електричних и оптичких уређаја
Подсектор ГЛ	Производња саобраћајних средстава
Подсектор ГЉ	Прерађивачка индустрија, на другом месту непоменуто
Сектор Д	Производња и снабдевање електричном енергијом, гасом и водом
Сектор Ђ	Грађевинарство
Сектор Е	Трговина на велико и трговина на мало; оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство
Сектор Ж	Хотели и ресторани
Сектор З	Саобраћај, складиштење и везе
Сектор И	Финансијско посредовање
Сектор Ј	Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности
Сектор К	Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање
Сектор Л	Образовање
Сектор Љ	Здравствени и социјални рад
Сектор М	Остале комуналне, друштвене и личне услужне делатности
Сектор Н	Приватна домаћинства са запосленим лицима
Сектор Њ	Екстериторијалне организације и тела

Обележја су дефинисана на следећи начин:

- *остварени промет* као приходи од продаје (како робе, тако и производа и услуга);
- *бруто додата вредност* (у базним ценама) као разлика између аутпута и међуфазне потрошње.

1. Број предузетника, 2006.

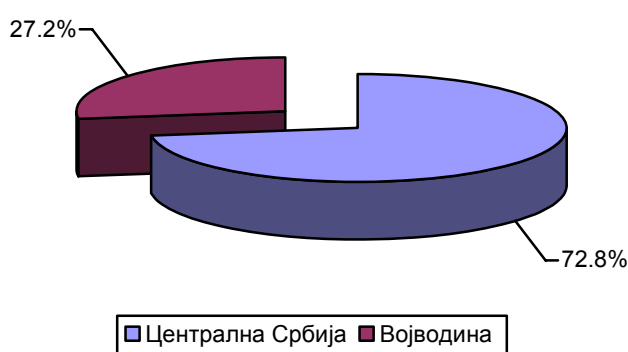
Назив делатности	Република Србија	Централна Србија	Војводина
У к у п н о	192 919	140 443	52 476
Пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда	1 415	1 006	409
Пољопривреда	929	567	362
Шумарство	482	435	47
Водопривреда	4	4	
Рибарство	32	23	9
Вађење руде и камена	112	96	16
Вађење енергетских сировина	8	5	3
Вађење осталих сировина и материјала, осим енергетских	104	91	13
Прерађивачка индустрија	28 396	20 433	7 963
Производња прехрамбених производа, пића и дувана	5 822	3 990	1 832
Производња текстила и текстилних производа	4 454	3 457	997
Прерада коже и производња предмета од коже	496	366	130
Прерада дрвета и производи од дрвета	2 706	2 073	633
Производња целулозе, папира и производа од папира; издавачка делатност и штампање	2 474	1 748	726
Производња кокса, деривата нафте и нуклеарног горива	4	4	
Производња хемикалија и хемијских производа и вештачких и синтетичких влакана	291	209	82
Производња производа од гуме и производа од пластичних маса	1 628	999	629
Производња производа од осталих неметалних минерала	1 607	1 207	400
Производња основних метала и стандардних металних производа	4 286	2 944	1 342
Производња машина и уређаја, на другом месту непоменута	284	210	74
Производња електричних и оптичких уређаја	818	598	220
Производња саобраћајних средстава	91	62	29
Прерађивачка индустрија, на другом месту непоменута	3 435	2 566	869
Производња и снабдевање електричном енергијом, гасом и водом	18	16	2
Грађевинарство	13 618	9 982	3 636
Трговина на велико и трговина на мало; оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	73 199	53 733	19 466
Хотели и ресторани	16 185	11 397	4 788
Саобраћај, складиштење и везе	24 602	17 778	6 824
Финансијско посредовање	957	714	243
Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	20 025	14 580	5 445
Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	8	6	2
Образовање	662	436	226
Здравствени и социјални рад	3 482	2 705	777
Остале комуналне, друштвене и личне услужне активности	10 154	7 492	2 662
Приватна домаћинства са запосленим лицима	6	4	2
Екстериторијалне организације и тела	48	42	6

(1) Број предузетника

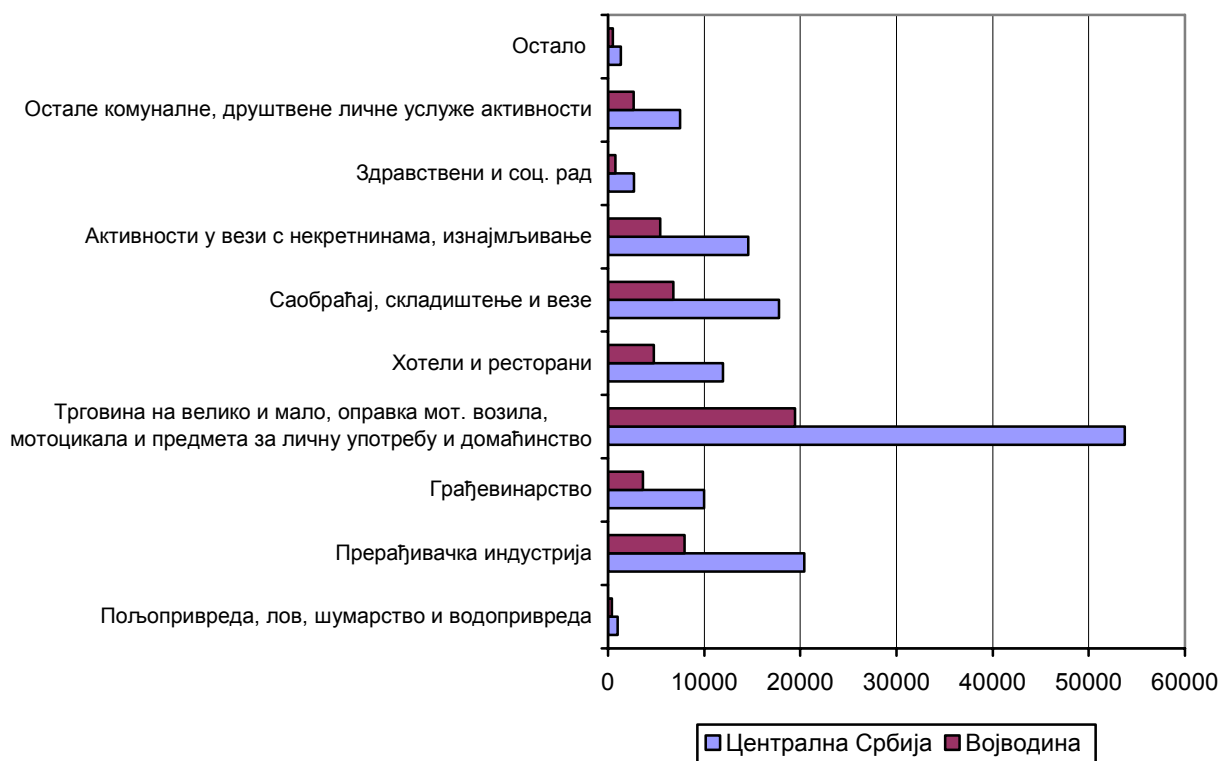
На основу расположивих података можемо констатовати да је обрачуном макроекономских агрегата обухваћено 192.919 предузетника који су пословали у току 2006. године у Републици Србији. Од тог укупног броја предузетника, у централној Србији у 2006. години пословало је 140.443 предузетника – што чини 72,8%, а у Војводини 52.476 – што чини 27,2%.

Посматрано по секторима КД, на нивоу Републике Србије, највеће учешће у укупном броју предузетника имале су: трговина на велико и мало; оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство (37,9%), прерађивачка индустрија (14,7%), саобраћај, складиштење и везе (12,8%), активности у вези с некретнинама (10,4%), хотели и ресторани (8,4%), грађевинарство (7,1%) итд.

Број предузетника, по територији, 2006.

Број предузетника, по делатностима, 2006.

2. Број радника запослених код предузетника, 2006. (процена)

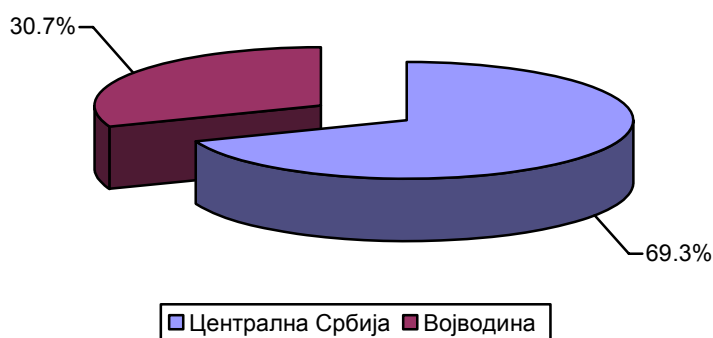
Назив делатности	Република Србија	Централна Србија	Војводина
У к у п н о	283 173	196 098	87 075
Пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда	898	518	380
Пољопривреда	699	385	314
Шумарство	197	131	66
Водопривреда	2	2	
Рибарство	41	34	7
Вађење руде и камена	183	128	55
Вађење енергетских сировина	6	4	2
Вађење осталих сировина и материјала, осим енергетских	177	124	53
Прерађивачка индустрија	58 111	37 334	20 777
Производња прехранбених производа, пића и дувана	21 157	12 651	8 506
Производња текстила и текстилних производа	9 542	7 543	1 999
Прерада коже и производња предмета од коже	1 608	847	761
Прерада дрвета и производи од дрвета	4 340	3 125	1 215
Производња целулозе, папира и производа од папира; издавачка делатност и штампање	3 338	2 130	1 208
Производња кокса, деривата нафте и нуклеарног горива	1	1	
Производња хемикалија и хемијских производа и вештачких и синтетичких влакана	380	250	130
Производња производа од гуме и производа од пластичних маса	3 261	1 539	1 722
Производња производа од осталих неметалних минерала	2 257	1 497	760
Производња основних метала и стандардних металних производа	6 337	3 804	2 533
Производња машина и уређаја, на другом месту непоменута	600	407	193
Производња електричних и оптичких уређаја	1 041	757	284
Производња саобраћајних средстава	139	83	56
Прерађивачка индустрија, на другом месту непоменута	4 110	2 700	1 410
Производња и снабдевање електричном енергијом, гасом и водом	21	14	7
Грађевинарство	27 152	18 833	8 319
Трговина на велико и трговина на мало; оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	129 533	91 228	38 305
Хотели и ресторани	31 111	21 653	9 458
Саобраћај, складиштење и везе	3 825	2 589	1 236
Финансијско посредовање	1 794	1 218	576
Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	16 615	12 108	4 507
Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање			
Образовање	912	641	271
Здравствени и социјални рад	4 382	3 350	1 032
Остале комуналне, друштвене и личне услужне активности	8 568	6 426	2 142
Приватна домаћинства са запосленим лицима	1	1	
Екстериторијалне организације и тела	26	23	3

(2) Број запослених

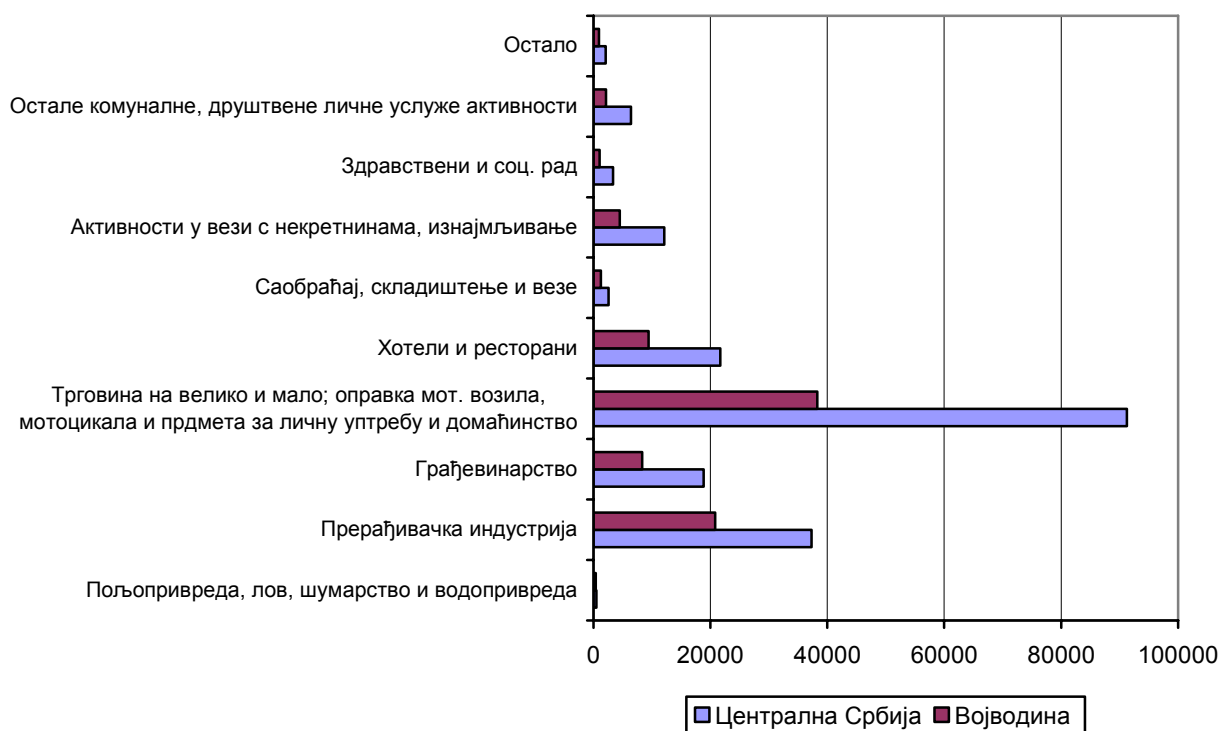
Предузетници у Републици Србији у 2006. години запошљавали су 283.173 радника. У централној Србији било је 196.098, тј. 69,3%, а у Војводини 87.075, тј. 30,7% запослених.

Посматрано по секторима КД највеће учешће у укупном броју запослених код предузетника у Републици Србији у 2006. години имале су: трговина на велико и мало; оправка моторних возила и предмета за личну употребу и домаћинство – са 45,8%, прерађивачка индустрија – са 20,5%, хотели и ресторани – са 11,0%, грађевинарство – са 9,6%, активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности – са 5,9%, итд.

Број радника запослених код предузетника, по територији, 2006.

Број радника запослених код предузетника, по делатностима, 2006.

3. Вредност оствареног промета предузетника, 2006. (процена)

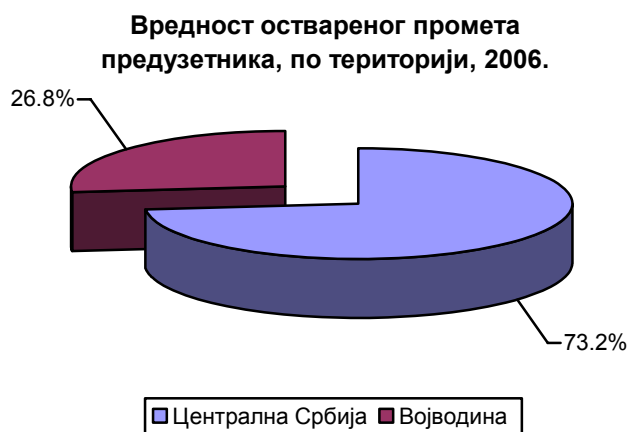
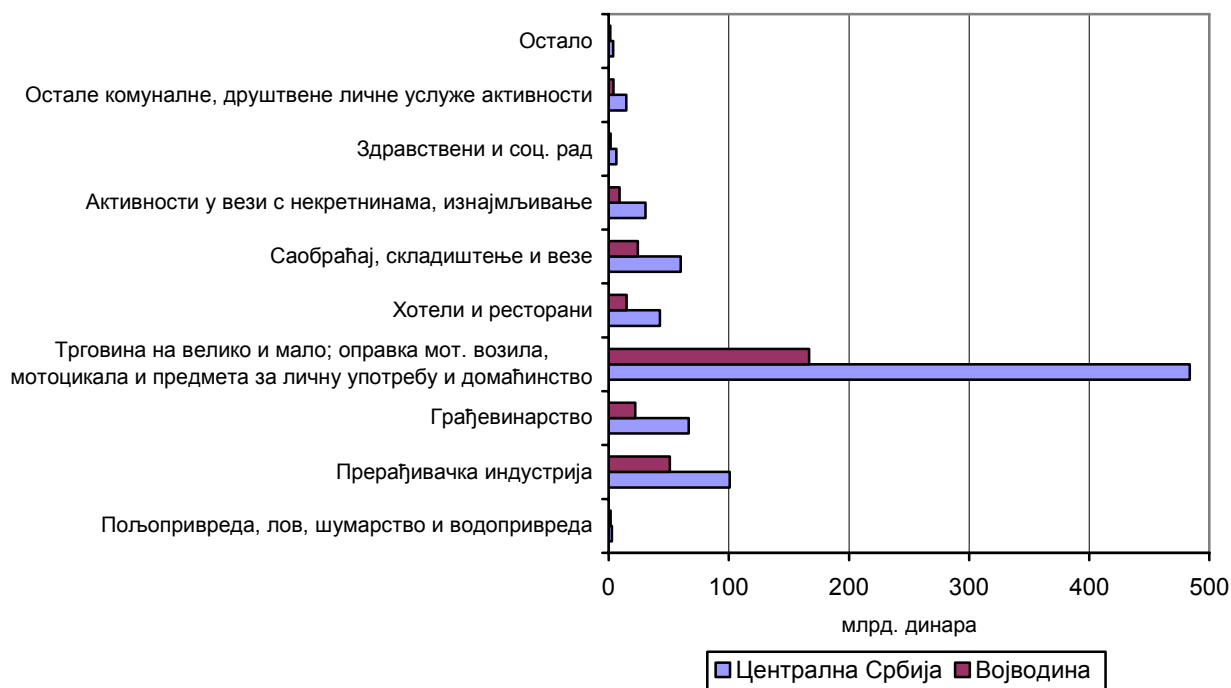
хиљ. дин.

Назив делатности	Република Србија	Централна Србија	Војводина
У к у п н о	1 109 267 456	812 145 841	297 121 615
Пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда	4 324 428	2 802 409	1 522 020
Пољопривреда	3 187 368	1 809 605	1 377 763
Шумарство	1 119 370	975 113	144 257
Водопривреда	17 690	17 690	
Рибарство	258 333	203 338	54 995
Вађење руде и камена	241 489	177 547	63 942
Вађење енергетских сировина	33 431	22 429	11 002
Вађење осталих сировина и материјала, осим енергетских	208 057	155 118	52 939
Прерађивачка индустрија	151 669 139	100 741 252	50 927 887
Производња прехранбених производа, пића и дувана	54 782 810	32 018 772	22 764 038
Производња текстила и текстилних производа	14 165 498	11 554 531	2 610 967
Прерада коже и производња предмета од коже	2 417 792	1 352 699	1 065 093
Прерада дрвета и производи од дрвета	10 333 981	8 196 878	2 137 103
Производња целулозе, папира и производа од папира; издавачка делатност и штампање	11 932 547	7 584 017	4 348 530
Производња кокса, деривата нафте и нуклеарног горива	11 823	11 823	
Производња хемикалија и хемијских производа и вештачких и синтетичких влакана	1 999 838	1 512 782	487 056
Производња производа од гуме и производа од пластичних маса	11 760 613	7 546 957	4 213 656
Производња производа од осталих неметалних минерала	8 176 837	5 882 394	2 294 443
Производња основних метала и стандардних металних производа	18 258 796	12 960 609	5 298 188
Производња машина и уређаја, на другом месту непоменуто	1 751 634	1 207 918	543 715
Производња електричних и оптичких уређаја	4 089 996	3 140 205	949 792
Производња саобраћајних средстава	464 857	292 157	172 700
Прерађивачка индустрија, на другом месту непоменуто	11 522 117	7 479 510	4 042 607
Производња и снабдевање електричном енергијом, гасом и водом	102 483	83 274	19 209
Грађевинарство	88 603 249	66 547 917	22 055 332
Трговина на велико и трговина на мало; оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	650 593 027	483 587 726	167 005 301
Хотели и ресторани	57 745 706	42 712 076	15 033 630
Саобраћај, складиштење и везе	84 551 861	60 203 919	24 347 942
Финансијско посредовање	2 686 872	2 018 938	667 934
Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	39 904 472	30 712 628	9 191 844
Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	22 457	16 530	5 927
Образовање	1 476 793	1 107 628	369 166
Здравствени и социјални рад	8 103 495	6 397 881	1 705 614
Остале комуналне, друштвене и личне услужне активности	18 804 331	14 679 367	4 124 964
Приватна домаћинства са запосленим лицима	9 777	7 755	2 021
Екстериторијалне организације и тела	169 544	145 657	23 887

(3) Остварени промет

Када се посматра територијални размештај оствареног промета предузетника, уочава се да су предузетници из централне Србије остварили 73,2%, а предузетници са територије Војводине 26,8% укупног промета.

Посматрано по делатностима (секторима КД), највеће учешће на нивоу Републике Србије у оствареном промету имали су предузетници из: трговине на велико и трговине на мало, оправке моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу, 58,7%, прерађивачке индустрије, 13,7%, грађевинарства, 8,0%, саобраћаја, складиштења и веза, 7,6%, хотела и ресторана, 5,2%, активности у вези с некретнинама, изнајмљивања и пословних активности, 3,6%, осталих комуналних, друштвених и личних услужних активности, 1,7%, итд.

Вредност оствареног промета предузетника, по делатностима, 2006.

4. Бруто додата вредност предузетника, 2006. (процена)

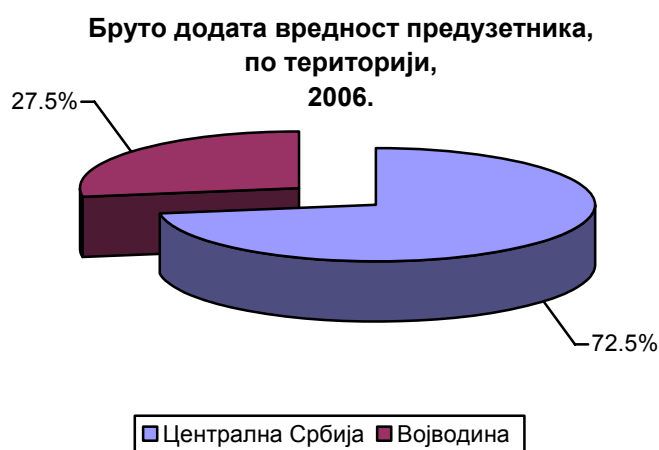
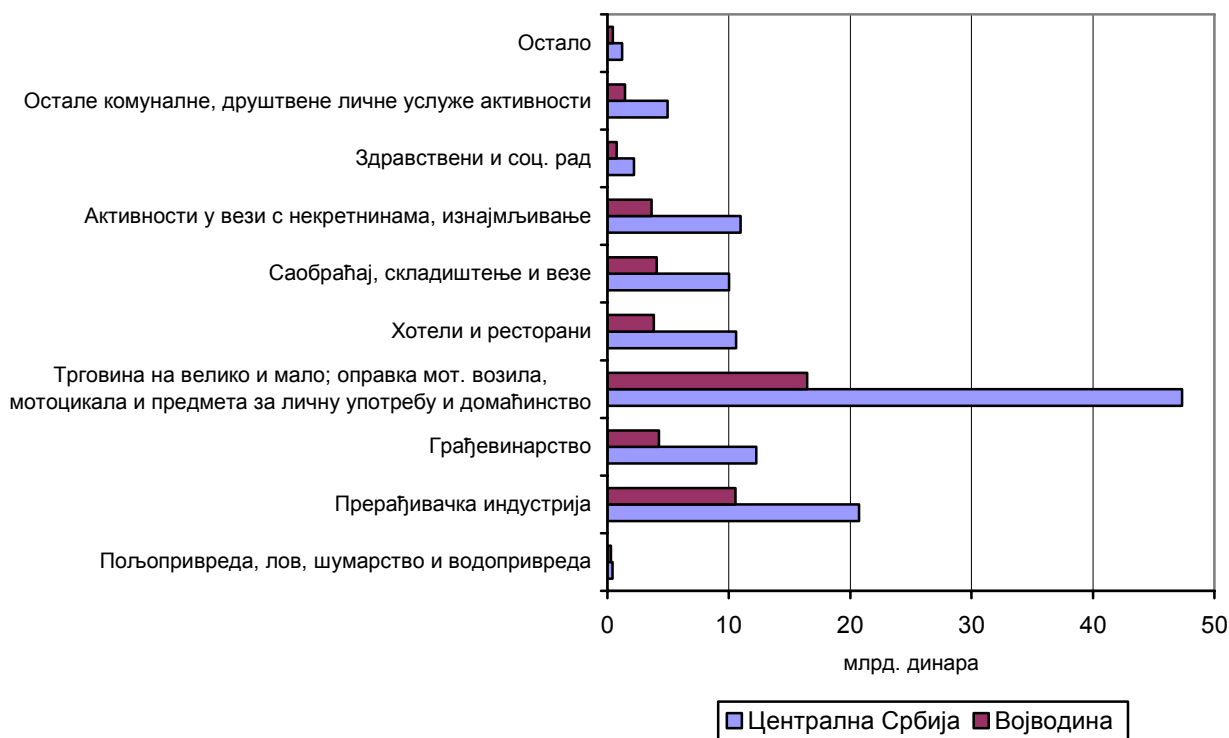
хиљ. дин.

Назив делатности	Република Србија	Централна Србија	Војводина
У к у п н о	166 478 738	120 715 238	45 763 499
Пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда	727 649	435 167	292 482
Пољопривреда	554 024	291 339	262 685
Шумарство	171 058	141 261	29 797
Водопривреда	2 567	2 567	
Рибарство	27 608	21 560	6 048
Вађење руде и камена	81 029	59 903	21 126
Вађење енергетских сировина	4 765	3 044	1 721
Вађење осталих сировина и материјала, осим енергетских	76 264	56 859	19 405
Прерађивачка индустрија	31 250 043	20 712 696	10 537 347
Производња прехранбених производа, пића и дувана	9 532 983	5 732 653	3 800 330
Производња текстила и текстилних производа	4 543 673	3 643 908	899 765
Прерада коже и производња предмета од коже	792 444	452 162	340 282
Прерада дрвета и производи од дрвета	1 989 526	1 536 803	452 724
Производња целулозе, папира и производа од папира; издавачка делатност и штампање	2 610 179	1 712 842	897 338
Производња кокса, деривата нафте и нуклеарног горива	1 547	1 547	
Производња хемикалија и хемијских производа и вештачких и синтетичких влакана	299 786	230 791	68 995
Производња производа од гуме и производа од пластичних маса	2 393 739	1 340 359	1 053 380
Производња производа од осталих неметалних минерала	1 332 792	956 827	375 965
Производња основних метала и стандардних металних производа	4 161 692	2 698 401	1 463 292
Производња машина и уређаја, на другом месту непоменуто	443 802	318 029	125 774
Производња електричних и оптичких уређаја	932 051	713 631	218 420
Производња саобраћајних средстава	106 448	70 158	36 290
Прерађивачка индустрија, на другом месту непоменуто	2 109 381	1 304 587	804 793
Производња и снабдевање електричном енергијом, гасом и водом	14 708	11 565	3 143
Грађевинарство	16 525 803	12 266 887	4 258 916
Трговина на велико и трговина на мало; оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	63 781 129	47 327 722	16 453 407
Хотели и ресторани	14 426 127	10 589 175	3 836 952
Саобраћај, складиштење и везе	14 079 148	10 002 897	4 076 251
Финансијско посредовање	1 027 471	744 143	283 328
Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	14 610 260	10 966 169	3 644 091
Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	3 407	2 480	927
Образовање	502 445	370 133	132 311
Здравствени и социјални рад	2 971 144	2 204 691	766 453
Остале комуналне, друштвене и личне услужне активности	6 422 533	4 976 061	1 446 472
Приватна домаћинства са запосленим лицима	2 831	2 321	509
Екстериторијалне организације и тела	25 403	21 667	3 736

(4) Бруто додата вредност

Предузетници са територије централне Србије учествовали су 2006. године са 73,2% у бруто додатој вредности, док је удео предузетника са територије Војводине 26,8%.

Посматрано по делатностима (секторима КД), најзначајније учешће у бруто додатој вредности на нивоу Републике Србије остварили су: трговина на велико и трговина на мало, оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство, 38,3%, прерађивачка индустрија, 18,8%, грађевинарство, 9,9%, активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности, 8,8%, хотели и ресторани, 8,7%, саобраћај, складиштење и везе, 8,5%, остале комуналне, друштвене и личне услужне активности, 3,9%, здравствени и социјални рад, 1,7%, итд.

Бруто додата вредност предузетника, по делатностима, 2006.

Закључак

На основу урађене анализе основних индикатора о стању и развијености предузетништва може се закључити да су предузетници значајан сегмент укупне привреде, да имају све значајније учешће у привредној структури, као и да континуирано увећавају свој утицај на формирање бруто додате вредности и оствареног промета.

Подстицајне мере које доноси Влада створиће услове за даљи рад и развој предузетништва и пружиће могућност сваком предузетнику који располаже остваривом пословном идејом да може да је оствари на релевантном тржишту под најбољим могућим условима.

РУКОПИС ПРИПРЕМИЛИ: **Милан Бурзановић, Драган Поповић, Душан Гавриловић**

РЕДАКЦИЈА

Руководилац: мр Предраг Чановић

Чланови: Гордана Бјелобрк, мр Љубица Живадиновић, Мирјана Смолчић

Лектура: Емилија Видановић

Израда графикона: Милан Шормаз

Технички уредник: Ирена Димић

www.statserb.sr.gov.yu

Издаје и штампа

Републички завод за статистику Србије, Београд, Милана Ракића 5

Телефон: 2412-922; Телефакс: 2411-260

Број страна: 16 • Тираж: 120